

VERANDERING BIJ TATA STEEL - JIJ MAAKTE HET VERSCHIL

Het begon bij de bewoners

De campagne tegen Tata Steel begon niet bij Greenpeace, maar bij de mensen die er vlak naast wonen. Omwonenden zagen hun leefomgeving achteruitgaan en vroegen om hulp. Speeltoestellen onder zwarte neerslag. Verhalen over gezondheidsproblemen. De onmacht groeide.

Tata Tours

Misschien was je er wel bij? Met betrokken supporters, journalisten en andere geïnteresseerden gingen we mee op tour onder begeleiding van omwonenden door het duingebied langs Tata. Het was voor mij ook de eerste keer dat ik het van dichtbij bekeek en de verhalen van de bewoners hoorde. Wat een ellende, ik schrok me rot. Ik sprak een bewoner die zei: de overheid hoort ons toch te beschermen, waarom doen ze dat dan niet? Het opende echt mijn ogen dat deze vervuiler aangepakt moest worden en dat de overheid ontzettend aan het falen was. Samen met omwonenden zijn we vervolgens opgestaan tegen deze vervuiler. Wat begon als een lokale strijd, is uitgegroeid tot een nationale kwestie.

In deze campagne zijn we begonnen met onderzoek doen en bewijs verzamelen. Want onze aanpak begint altijd met gedegen onderzoek doen, documenteren, openbaar maken, in gesprek gaan met de vervuiler en de politiek en als er dan nog niet geluisterd wordt dan komen we in actie.

BEWIJS VERZAMELEN

Spot de gifwolk

Met de website 'Spot de Gifwolk' verzamelen bewoners en Greenpeace gedetailleerde bewijzen van Tata's uitstoot via foto's en meldingen. Inmiddels al ruim 1.000 keer! In maart 2024 versterkten we dit project tijdelijk met een gifwolkscanner, dankzij een grote gift van een betrokken supporter: een speciale camera die dag en nacht gevaarlijke stoffen vanuit kookgasfabriek 2 nauwkeurig in beeld bracht.

Deze beelden hebben bijgedragen aan het besluit van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied om zelf metingen te gaan uitvoeren én om de vergunning van kooksfabriek 2 in te trekken. De Omgevingsdienst maakt inmiddels ook gebruik van onze camera-beelden om uitstoot vanuit de schoorstenen van Tata te monitoren.

AI leidt tot politieke doorbraak

In juli 2024 introduceerden we samen met AI-specialisten en de Universiteit van Amsterdam een slim systeem dat automatisch de verboden uitstoot van schadelijke stoffen ('rauwe kooks') herkent. Zo ontdekten we meerdere overtredingen, die we meldten bij de Omgevingsdienst.

De gifwolkscanner zelf leverde uiteindelijk weinig meetbare data op, daar wil ik heel eerlijk over met je zijn. De afstand tot de fabriek bleek te groot. Maar de actie had wél effect. In de Tweede Kamer werd de vraag gesteld: hoe kan het dat omwonenden betere apparatuur inzetten dan de overheid? Die politieke druk leidde tot een motie: voortaan moet de overheid zélf álle metingen bij Tata doen. Tot nu toe deed Tata dat grotendeels zelf.

JURIDISCHE PROCEDURES

Dwangsommen én een rechtszaak

De Omgevingsdienst heeft inmiddels dwangsommen opgelegd van €100.000 per overtreding van de verboden uitstoot. Toch gebeurt dit lang niet altijd. Daarom zijn wij samen met Frisse Wind een rechtszaak gestart tegen de Omgevingsdienst: wij willen dat álle gifwolken die wij hebben vastgelegd, leiden tot handhaving.

Grootste winst: vergunning wordt ingetrokken

Onze belangrijkste overwinning is het lopende voornemen van de Omgevingsdienst om de vergunning van kooksfabriek 2 in te trekken. De bewijsvoering hiervoor is mede gebaseerd op ons AI-systeem. Tata Steel vecht dit besluit aan, en wij hebben ons samen met Frisse Wind gevoegd in het juridische proces. Zo krijgen we toegang tot alle stukken en blijven we nauw betrokken.

Misleidende reclame aangepakt

Greenpeace diende succesvol een klacht in bij de Reclame Code Commissie over misleidende claims van Tata Steel. Het bedrijf beweerde ten onrechte dat haar uitstoot aanzienlijk verminderd was. De commissie gaf ons gelijk en benadrukte daarmee het belang van eerlijke communicatie en transparantie.

Brandbrief aan OM

Greenpeace ondertekende samen met ruim 1.700 bezorgde burgers en diverse stichtingen een krachtige brandbrief, geïnitieerd door bewonersorganisatie Frisse Wind, aan het Openbaar Ministerie. In deze brandbrief roept Frisse Wind het OM dringend op om eindelijk maatregelen te nemen tegen Tata Steel. Ondanks voortdurende overtredingen en schadelijke uitstoot blijft het bedrijf tot nu toe grotendeels buiten schot. Het is hoog tijd dat daar verandering in komt.

MENSEN IN ACTIE

Gezondheidsrisico's uiterst serieus

Recente onderzoeken van het RIVM tonen aan dat bewoners van Wijk aan Zee gemiddeld 2,5 maand korter leven door de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide van Tata Steel. Vier procent van nieuwe longkankergevallen en drie procent van astma-gevallen bij kinderen zijn direct terug te voeren op deze vervuiling. Dit zijn alarmerende gegevens die laten zien dat we nog niet kunnen rusten.

Huisarts Luc Verkouteren uit IJmuiden, die zelf onder de rook van Tata Steel woont, maakt zich grote zorgen om zijn patiënten. 'Toen ik jaren geleden in de regio begon, viel het mij en mijn collega's op dat hart- en vaatziekten en ziektes als COPD en longkanker hier veel vaker voorkomen', vertelde hij in Greenpeace Magazine. Luc benadrukt dat 88% de lokale fijnstofbronnen afkomstig is van Tata Steel, wat vooral kinderen, zwangere vrouwen en ouderen ernstig kan schaden.

Actiekamp en massa-actie juni 2023

Op vrijdagmiddag werd het actiekamp opgebouwd in beeldenpark Een Zee van Staal in Wijk aan Zee, pal naast Tata Steel. Tenten verzezen tussen de stalen kunstwerken, banners werden geverfd, er werd gekookt, geoefend én overnacht. Activisten uit het hele land kwamen samen. De sfeer was vastberaden en verbonden: dit kamp was méér dan voorbereiding, het was een collectief signaal.

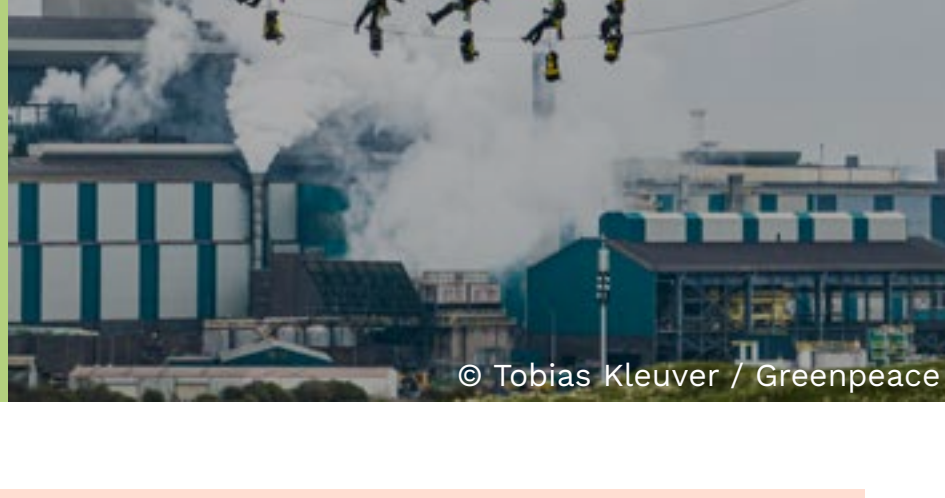
De volgende dag trokken we met honderden bezorgde burgers het terrein van Tata op. Vreedzaam, zichtbaar, luid. Met spandoeken maakten we duidelijk: deze vervuiling pikken we niet langer. Het guerrilla-optreden van Hang Youth was een onverwacht hoogtepunt. De Amsterdamse punkers speelden o.a. hun nummer Tata Steel, waar we later een videoclip van mochten maken. Zoek 'm maar eens op. Het moment vatte de actie perfect samen: boos, creatief en niet te stoppen.

Den Haag is om

Dankzij onze gezamenlijke acties ligt de situatie in IJmond nu prominent op tafel in Den Haag. Waar de regering eerst niets wilde weten van sluiting, besloot ze in 2023 dat de vervuilende kooksfabriek 2 zo snel mogelijk dicht moet. Kamerleden stellen kritische vragen en nemen gezondheids nadrukkelijk mee in beleid. Er komt steeds meer steun voor onafhankelijke gezondheidsmetingen.

39.000 stemmen tegen vervuiling

Onze petitie om de meest vervuilende delen van Tata Steel te sluiten, werd door ruim 39.000 mensen ondertekend. Dit maakt duidelijk dat inwoners van Nederland deze vervuiling niet langer accepteren.



© Tobias Kleuver / Greenpeace



© Tengbeh kamara / Greenpeace

Wandeling voor schone lucht

Op 21 april 2024 liepen ongeveer 150 bewoners naar de hoofdingang van Tata Steel in een 'Wandeling voor Schone Lucht', waarbij meer dan duizend linten met persoonlijke hartenkreten werden achtergelaten. De petitie en oproepen van bewoners zijn die dag samen met hen aangeboden aan toenmalig minister Adriaansens. Tijdens het Kamerdebat diezelfde dag verwees zij er meerdere keren naar.

SCHONE LUCHT VOOR IEDEREEN



© Martijn van Monsjou / Greenpeace

Dit blijven we doen

Tata Steel bleef jarenlang buiten schot. Vervuiling was 'part of the deal', gezondheid kwam op de tweede plaats. Maar die tijd is voorbij. Dankzij de gezamenlijke druk van bewoners, wetenschappers en donateurs zoals jij, ligt Tata nu onder een vergrootglas. Van politiek Den Haag tot aan de rechtbank, niemand kan nog om deze vervuiling heen.

We hoeven bijna geen campagne meer te voeren om aandacht te krijgen. Dat is er. De vraag is nu: hoe zorgen we ervoor dat dit leidt tot blijvende verandering?

Daar blijven wij ons, samen met jou, hard voor maken.

Een hefboom voor verandering in heel Nederland

Wat we hier samen voor elkaar krijgen, reikt verder dan alleen IJmuiden. Als Tata Steel moet voldoen aan strengere gezondheidsregels en milieueisen, zet dat de norm voor andere vervuilende bedrijven in Nederland. Dit is een precedent. Wat hier lukt, geeft bewoners en beleidsmakers elders in het land een sterker verhaal in hun strijd voor schone lucht. Daarom is deze campagne zo belangrijk. Niet alleen voor de mensen onder de rook van Tata, maar voor iedereen.

Dank je wel voor je betrokkenheid en je steun, samen maken we verandering.